

едиција

џејни

а
на
гр
е
м

уредник

Ален Бешић

**СЛАВКО
ГОРДИЋ**

после руба

Призор нечијег умирања буди истовремено три осећања исте снаге: ужас, беспомоћност, апсурд. Ово последње доживиш као жесток удар колико неумитне толико и непојмљиве истине да један човек и један свет – који су тако несумњиво, потпуно и дуго *били* – сад не повратно *несијају*.

*

Сви знамо да су живот и смрт потпуне супротности. Али се ретко досећамо да имају сусетку која уме да их зближи, помири и изједначи до неразазнавања. То је досада.

*

Зло једни чине, други трпе, трећи не разазнају. Гадови, мученици, будале.

*

Понекад, оно што желиш да кажеш није неисказиво него недокучиво.

Је ли то што се не да рећи неко осећање, слутња, осведочење, или тек притисак изнутра који у једном од три поменута или неком четвртом садржају тражи своје

опредмећење? Као кад, рецимо, ритмички импулс у настанку песме претходи семантичком?

Или то негде у теби некаквом прозрењу, као заметку плода после прецветавања, предстоји раст и уобличење?

Узалуд у зидовима, крошњама и небу, у ходу и мировању, у сећањима и очекивањима тражиш одговор. Ако ти се и посрећи, мимоићи ће се с питањем. Нејасно се не расветљује, оно мене.

*

Откуд отпор сећањима?

Да ли отуд што минуло, и кад је драго и лепо, окончава као ништавно, чемерно, чудовишно, растужујуће? А тако бива зато што је у самој природи и задаћи времена управо растакање, посувраћивање и обесмишљавање свега земаљског и земног.

Значи ли то да упориште ваља тражити само изван и изнад појавног и пролазног, чак и кад ти се чини да си кадар начинити нешто – попут каменог здања или каквог списка – што ће те надживети коју деценију?

Биће да је време, по себи, лишено значаја и вредности – осим као прилика да се избори или измоли вечност. Стога прах и дах минулог тако гуше и одбијају.

Цела ова прича пахне по затуцаној искушеничкој саможивости? Или, ипак, није без икакве логике?

*

Зашто се изложени многим очима осећамо постиђени, као да смо каљави или наги?

Вероватно зато што нагађамо како многи од тих људи мисле о нама рђаво, или подсмешљиво. А још више стога што ми о њима мислимо још горе, несвесно се прибојавајући да они то „виде“.

А можда је посреди оно треће, најболније: не досећајући се да смо чинили и понешто добро, зебемо полусвесно да су сва наша непочинства видљива, управо сад и овде!

Да ствар буде још апсурднија, врло је вероватно да се под јаким светлима управо најгори најбоље осећају.

*

Толики хвале ноћ и ноћну мудрост. Заборавља се како свевласт светлости у дугим летњим данима – упркос блиставилу видљивог, или, парадоксално, захваљујући њему – разгорева мисао о невидљивом.

*

Раздаљине, увећане последњим ратовима и новим разграничењима, уз свакојаке болести које не мимоилазе ни овај нараштај, спречиле су једну трећину позваних. Другу трећину чине мртви. Присутна трећина на дирљив колико и смешан начин исказује свој однос према неумитном – некаквом мешавином пркоса, нехаја и резигнације.

После тако доживљене годишњице матуре, ход времена у природи делује лековито. Оно, заправо, стоји. Над нараслу воду, што преполовљује густе тамнозелене крошње врба и топола, наднели се златни свећњаци

дивизме и бело-ружичасте чашке слеза. Као пре десет хиљада година. Као после десет хиљада година.

*

Још једна смрт изблиза. Још једно ишчезнуће про-страног а присног света чијег отиска убрзо неће бити ни у чијим сећањима и речима. Још једно потонуће постојећег у непостојеће – осим ако каквим чудом минуло не ускрсне у вечном, макар у месечинастој, астралној верзији.

Још једно покајничко преиспитивање: ниси ли опет пропустио прилику да један растанак са овим светом учиниш смисленијим и мање болним.

И стидна немоћ пред питањем: шта ти не *dâ* да чиниш оно што бољи од два унутарња гласа налаже да чиниш?

*

Све си заборавио што казује вајна антропологија смрти. Или та знања више ничем не служе?

Смрт бива пуко техничко питање. Што значи и организационо, административно, финансијско. Не више проблем ума, потрес душе, бол срца.

Смрти више није нужна ни маска, ни обред, ни залуђивање – никакво костимирање које би истину сакрило или ублажило.

Али, неће смрт ни да збуњује, плаши, распамећује. Она је неповратно изабрала да буде *йосао*. Понекад с компликованом, али обавезно службено хладном поделом улога.

*

Ако Га нема, све је бесмислено и узалудно? Ако Га има, све друго је споредно, ако не и сувишно?

*

Ако је болест последица греха, како је онда доживети као поруку, милост и посету Божију? Ако је казна, како у њој видети дар Божији? И како појмити да је све од Њега на наше добро, чак и кад нам не допушта исцељење, чак и кад вољом Његовом умиремо у мукама и ми и они бољи и млађи од нас? Зар зарад спасења душе – или њеног изгледа на спасење – ваља прихватити све, докучиве и недокучиве, одлуке Његове? И при том онима који су Му ближи веровати и кад су уверљиви и кад су неуверљиви, и кад сами себи противрече, и кад слежући раменима – незналице Христа ради – знају да не знају смер и смисао Промисла? И, најпосле, ако расуђивање увек мора застати пред Тајном, зашто нас ти најбољи увек наговарају на расуђивање?

Ако је већ разум осведочено сићушан, зашто нам не кажу да га се – за љубав вере и вере у веру – потпуно и беспризивно одрекнемо?

Речено је да је ђаво увек логичан. Што ипак не значи да и у равни пуке логике могу опстати ова муцава ишчуђавања. Или се и сумња, колико и вера, увек отима артикулацији?

*

ПОЕТИКА СРЕДИШТА СЛАВКА ГОРДИЋА

Премда је у српској књижевности Славко Гордић првенствено познат по књижевнокритичком, есејистичком и приређивачком раду, којим је већ пуне четири деценије више него компетентно и убедљиво присутан на плану вредновања и проучавања књижевности, његови први кораци били су уметнички. Без обзира што му уметничка продукција није толико богата као она научна – од 1975. године, када му излази прва књига прозе *Врховни силник*, написаће укупно пет прозних остварења – Гордићев прозни опус један је од аутентичнијих на српској књижевној сцени. С друге стране, потврда да су прозне странице за аутора можда чак и подједнако важне као и оне научне и истраживачке, може се пронаћи и у неким његовим критичко-есејистичким књигама, попут *Размене дарова* (1998) или *Главної йосла* (2002), где се у засебним поглављима открива Гордићева склоност ка уметничком изразу.

Уколико погледамо неке од ранијих прозних књига, попут *Друјої лица* (1998) и *Ойиїїа* (2004), као важнија особина Гордићеве поетике истиче се жанровско преламање дневничког са поетско-рефлексивним, где странице нису само документ о моменту отргнутом од брзог гашења, нити облик текстуалне психотерапеутске праксе, већ где лично и интимно, лирском отвореношћу и дубином (само)ослушкивања, неосетно поприма вредност

универзалних исказа. Чини се такође да од *Друјої лица* фрагментарност и језгровитост, поетичност и медитативност, али и толико особени поступак *саморазјовора*, те превласт другог лица наместо монолошког првог, постају све изразитије одлике Гордићевог збиља специфичног писма, сада већ јасно позиционираног унутар савремене српске прозе. Утисак је да и *Руб* из 2010. године, безмало и поступком, и проблемски, и жанровски, суштински кореспондира са претходно наведеним насловима, сведочећи тиме о поетичком континуитету Гордићевог писања.

И нова прозна књига, *После руба*, доживљава се као настављање те стваралачке линије, као наглашавање и даље развијање оног поступка који ће у *Рубу* достићи своје право уобличење. При том, премда се преко наслова очекује можда нека нова симболичка игра, *После руба* се и даље задржава на проблематизовању оних правих, а потиснутих, скрајнутих и заборављених садржаја, који се Гордићевом јунаку нуде као утеха и истински смисао. Неке опсесивне теме из *Руба*, попут страха од смрти, нису више доминантне, али зато је јасно задржан онај други, имплицитни страх, односно бојазан да се живот претворио у велику инверзију вредности и приоритета, да су центар заузеле маргиналије, а права средишта потиснута на рубове. Овај инвертовани распоред вредности највише обеспокојава субјекта (и вероватно је једна од најистакнутијих поетичких линија која повезује Гордићеве „рубне књиге“), подстичући га на отворене и отрежњујуће дневничко-поетске медитације и рефлексije над властитом егзистенцијалном и онтолошком ситуацијом, односно над својом истинском природом: оно рубно,

дакле, постаје онтолошко средиште и драгоцени услов самопотврде. Такође, чини се да оне дубоко субјекатске спознаје присутне у *Рубу*, које носе снагу универзалних исказа, овде бивају још изразитије и интензивније.

Ово је фрагментарна рефлексивна проза, чије се кратке форме нижу без неке композиционе законитости, и део су једне игриве и слободно уређене структуре. Може се рећи, без пренагљивања, да Гордићеве странице одликује мудрост која долази с богатим животним искуством, при чему је важно да се нагласи да то није хладна, рационална опсервација живота и света, већ пулсирајућа мисао која се не одриче ни емотивног ни спиритуалног у својој артикулацији: „Још једна смрт изблиза. Још једно ишчезнуће пространог а присног света чијег отиска убрзо неће бити ни у чијим сећањима и речима. Још једно потонуће постојећег у непостојеће – осим ако каквим чудом минуло не ускрсне у вечном, макар у месечинастој, астралној верзији.“ Осим што су фрагменти, за Гордићев дискурс може се рећи и да потпада под форму микроесеја, и по обиму и по захватању, или што би рекао Монтењ – помало од свачега, и ништа од целине света. Али управо та кратка форма, прегнантна дубоким увидима и са снагом луцидних максима, омогућава ону упечатљивост и продужено дејство ових страница јер, сетимо се Пјера Бартоа, „само оно што је фрагментарно, само заметак и почетак живе даље“.

Пуно је спознаја које као да долазе са закашњењем, или напротив, које једино и могу да дођу са пуноћом животног искуства („О наша одоцнела, узалудна кајања!“). Тек тад, заправо, човек увиђа размере промашаја и губитака које је забележио у свом животном путу. Ту се оглашава

она тиха трагичност Гордићевог јунака, сазнања да су такве драгоцености живота остале, заправо, изван домања појединца. Или, опет, рубне ствари тек на крају добијају обриси и вредности средишњих феномена: „Истина о сваком човеку је скривена у његовим сновима и неоствареним жељама. Све остало су лажи, привиди и тричарије.“

Неретко Гордићев фрагмент креће из метафоричке констатације или запитаности универзалног типа: „Човек је лавиринт, или макар вишеспратница. Или тек ветроказ?“, а онда следи главни садржај који је наоко у дисконтинуитету јер преноси интимни усхит или искуство, али у којем се крије фино, слојевито разрешење оних почетних метафоричких упитаности које се аутору намећу:

Пролазиш универзитетским квартом у прелеј јулски дан изукришан сенкама високих крошњи, с дисерџацијом о гадаизму под мишком, с пресећањем да хришћанство није проишавило науку (и да, штавише, сам Сјасићел каже да ће ко верује у Њеја творити и дела већа од Њејових), с бременом болова и година на души и телу, а с очима њуним дивних девојака и намећу немирном колико и беспомоћном пред неукрошћивим бујањем жеља и сећања.

На овим страницама одвија се једна драма распето-сти људског бића „између хибриса и антихибриса“, жудње и аскезе, између два степена крајности којима се човек неретко руководи, и које су, под претпоставком апсолутне истрајности, подједнако погубне. Гордићев јунак непрестано сведочи о тој драми која се одвија унутар његовог бића, али и између егзистенцијалног и спиритуалног, појединачног и универзалног, разума и вере, личне слободе и јавне одговорности, еротског и проду-

ховљеног, жудње и контемплације, горчине и усхићености, сећања и заорава, запитаности и спознаје, зебње и олакшања – и то су само неке од опречних а упарених координата Гордићевог узбудљивог писма. А онда, усред таквих унутарњих превирања наиђу редови чисте поезије, у којима је његов јунак сав поклоњен пред природом, и где је присутна једино чиста жеља за свепрожимањем с њом, и за идентификацијом у њеним формама:

Има нечеї врџложної, расїамеђујућеї и убилачкої у раном леїу. Хїео би да будеш и зрно їеска, и мушица, и лаїица, и оїромна крошња у сјају, и їїица у небеској бескрајној їлавейї, и сама їа їлавейї! Да све волиш и све да їе воли. И да їе їрсїе своје їрвучеш кроз све влаїи и све власи оїшїеї бујања.

У том споју сензације и маште присутна је и жеља за потпуним уронуњем, и пантеистичким предавањем. И ту се некако и отвара феномен парадокса природе, јер немогуће је одвојити се од ње, а немогуће је и вратити јој се.

Заправо, природа је велика тема, па и утеха за Гордићевог јунака. У фрагментима посвећеним њој можда најупечатљивије долази до изражаја ауторов осећај за реченицу, за својеврсну језичку гипкост у посредовању тематског садржаја. Тако, у фрагменту/прозаиди, која се осврће на лето, реченица као да је некако отежала од врелине и омамљености, док, с друге стране, њен садржај и приказ постају тек једна фатаморгана која покреће на жудњу:

С врелим веїром шїо дже їрах и кига лишће, узлећу у усїјано небо и наше сумануїе жудње. Обневидели од жеїе и жеђи, їумарамо їределом налик їоїлом їейелишїу, не разликујући сїварно и сновидно, їрану

смокве од змије на смокви. Давнашње жеље, неосћварене и неосћвариве, усћламитће у нама убилачким сјајем. Лејшо је ћусћоловина ћо себи. Муњевитћи, са усћварним сећњима оних који ћреживе удар кобној слейила.

Гордићева луцидност креће се у распону од правих мудрости, које допиру до значаја универзалних исказа, до тако једноставних, а тачних и ефектних опажаја. Ово је проза која, ма колико се понекад чинило да врхуни најпре у својим мудрим сентенцама и духовним увидима, и те како пулсира и животношћу у којој своје место проналази искрена озареност лепотама света, као и жеља за чулном насладом:

...ћрошли смо ћрагом, од Погбаре до Телећи, и видели десейћине и десейћине девојака и младих мајки, шћћо ућћјају и исћјавају радосну лејшоћу ћосћојања. Све их волейћи – неосћвариво је, ћоћућћ бесмрћносћи. Све их желейћи – неумитћно је и неогћодиво, ћоћућћ дисања.

Гордићеви фрагменти отимају од пролазности и заборава дивне опажаје, и неретко се увиђа како лакоћа и прецизност језика и слика иду напоредо са лепотом природе и усхита над призором, и то су праве мале и изражајне и опажајне епифаније. Ово је проза која је запитана, и која је само наизглед немоћна, пред загонетном лепотом света:

...узалуд ћражиш ћачну реч о убојој ћоезији црних, ћаучинасћо ћрозирних крошњи ћод великим ћлавим облацима, огнекуд ћићћомим и ћрисним.

Читајући *После руба* стиче се утисак да се живот скоро непрестано одвија по оштрим амплитудама, било да су

у питању осећања која обузимају његовог јунака, било да су посреди разне врсте спознаја, попут оне која се у афористичком духу и у стилском облику хијазма осврће на неке истине овог света („Нису сви тихи паметни, али су зацело све будале бучне“). Но, ти преокрети одвијају се и у самом јунаку, и ту у духу неочекиваног самооткривања, као да се живот и (само)спознаја Гордићевог јунака покатак одвијају по неком мистичном календару, и који у истој прозној целини, и након свих страхова и здравствених искушења, допире до промењеног, скоро новорођеног бића:

...неіде уз катіолічки Божић, четіри шешке ноћи с најешіошћу у ірудима и, у једном часу, чудовишно високим крвним ірійіском (...). А данас, у ірейуној цркви на Телейу, међу мноіо младој свеіша, на божићној служби и ірчешћу іосле вишенедељної іосіша, сам себи унеколико ішућ, као неко нов у вери, с ілачем у ірлу и корену носа.

Јунака Гордићевих фрагмената одликује једна (хипер)сензибилност која иде напоредо са преиспитујућим и самоспознајним процесом. Отуда се дуж целог рукописа могу пратити различити емоционални знаци који откривају суочавање са властитим собом, попут стида, сумње, стрепње, покајништва, али и праве мале епифаније и самообнове.

Постоје и прави драгуљи у овој прози, који онеобичено посматрају и прихватају опозицију светла и таме, откривајући неке дубоке антрополошке тајне које леже у човеку. Тако, уместо према очекиваној светлости, ка којој Гордићев субјект зна искрено да се окрене и да је пригрли, он уме да се окрене и ка таме, али не као оном

феномену који на симболичком плану подразумева негативне и узнемиријуће конотације, већ напротив, који са собом нуди скровит и безбедан простор:

Дани бивају све дужи, и њо ње њлаши. Човекова њошреба за њамом је можда сѡарија и јача од оне за свеѡлошћу. Биѡи невидљив, нечујан, незнан – исѡио је шѡио и биѡи безбедан, нерањив. Нерейко бисмо се радо мењали са шкољком и крѡицом.

У овом фрагменту тама постаје не место ризика, већ простор пристаништа за осетљиве и рањиве душе, док медитација над антрополошким, па и архетипским, готово неосетно прелази у поетски доживљај.

Колико лепота света у различитим њеним манифестацијама може повремено да понуди утеху Гордићевом јунаку, толико је понекад и немоћна пред тмином оног унутрашњег расположења које у себи носи сву амбивалентност бића ухваћеног у недокучиву и неразмрсиву клопку:

Прљави сјај градске зиме без снеја и сунца. Па снеј. Па снеј и сунце. Али у ѡеби, нейромењен, мрак ѡамнице, сужња и ѡамничкој чувара.

Свакако да у Гордићевим саморазговорима и преиспитивањима има горких тонова, али умеју да блесну и дивне прозаиде. Његови фрагменти саздани су од бистрих рефлексија и нежних емоција, тренутних сензација и далеких сећања, запитаности и спознаја, чуђења и епифанија, и у свим тим преплетима и додирима присутна је наклоност ка оним рубним и до тада углавном занемареним феноменима и догађајима, а који сада постају

примарни вредносни оријентири за (само)спознају. Тако је и у оној прозној целини („Тихи, мили створови!“) где се Гордићев субјект подједнако с милошћу и захвалношћу присећа оних људи и сусрета, до сада једва приметних („Господ их је разместио, као једва приметне знакове, на путу лакомислених и пустих“), у којима сада препознаје мале светионике искрених, нежних и дирљивих поступака.

По стилском изразу, слици и интроспективном понирању Гордићев је поступак неретко близак једној Исидори, а по дубини мисли и идејној продорности Иви Андрићу. Он поседује и једну сугестивну моћ интроспекције, али то је и проза која поставља фундаментална питања, она која су присутна од искони у људској запитаности над постојањем и смислом живота, при чему очућују управо својом и прецизном и виспреном артикулацијом истовремено. То су питања једног аутентичног мислећег и осећајног бића које наслућује сву драму, па и трагичност људске природе („Чему срећа и усхит ако им је суноврат увек неминован и увек сразмеран висини узлета? Чему лепота ако свагда буди чежњу и жудњу која убија?“).

Мада ретко, *После руба* садржи и фрагменте у којима своје место налазе и сведени осврти на књижевност, и где се кроз тек неколико сентенци промишљају неки аспекти поетике и перцепције стварности једног Золе, Мопасана или Александра Тишме. И у њима се може препознати оно што је видљиво у целој књизи, а то је окретање светлосним принципима, и дословно и метафорички. Отуда Гордић чувеним писцима замера на њиховој одвећ ружној и мрачној слици човека и света:

*Није стварно само оно што је ружно. Стварна је и
лепота, и племените побуде, и колика добра дела и
часни подвизи.*

Гордићев субјект овде је потпуно у праву, али можда је управо тај тамнији доживљај човека инспиративнији од оног светлосног и радосног. Стваралачки подстицај пре ће доћи из оног драматичног и трагичног, неголи из оног хармоничног и безбрижног. Зна то и аутор овог рукописа, и отуда у њему, иако зна да блесне светлост и лепота, вероватно претежу тамнији и сетнији, па и горчи тонови. Пуно је критике човека у овом рукопису, попут, на пример, исказа: „Човек је несрећа и по себе и по друге, а можда и по оно најдивотније у такозваној природи.“ Чак и ако нам се покатакд учини да се претерује у тој вредносној оштрици коју аутор изговара и упућује људској врсти, крај 2019. и први јануарски дани у овој години опомињу нас да и те како постоје оправдани разлози за такву Гордићеву аксиологију: Аустралија готово цела гори, уз невероватан податак да је страдало око пет стотина милиона примерака разних животиња! А знамо ко је одговоран за то страдање...

С тим у вези, могу се наћи различити микроесеји који кореспондирају са овим горким виђењем човека и света. Рецимо, са оним освртима на мир и радост као на највеће богатство овога и онога света (по оцу Тадеју). Али Гордићев субјект превише је осетљив да би могао себи да уприличи и мир и радост у контексту данашњице. Готово да је недолично осећати их: „Толико је насиља и толико масовних погибија на свим меридијанима, да се постидиш свога мира.“ Овакве опсервације остављају свакако горак утисак, али можда не толико због имплицитне кри-

тике друштвене, идеолошке, цивилизацијске свести, које подједнако у овоме имају удела, колико због слутње да је у корену свега заправо сама људска природа.

У односу на *Руб*, ново остварење доноси мање освр-та на политичке и идеолошке теме, али када их истиче, Гордић сведено и крајње ефектно поентира над неправедним и лицемерним идејама које су наметнуте свету и нама („На чуђење Честертоново, и енглески и немачки патриотизам укључују империјализам. У српском случају, знамо, кажњиво је и дефанзивно родољубље“). Гордићеви микроосврти у неколико реченица умеју да сажето и вешто опишу, упореде и вреднују различите феномене и процесе попут, рецимо, временских периода какви су прва и друга половина двадесетог века, и то, помало изненађујуће, у корист оне прве, турбулентне и ратне, а науштрб оне друге, мирнодопске, поентирајући једним увидом који ако не поражавајуће, а оно забрињавајуће оцртава путању људског прогреса: „патњу и херојство смењује амбиција и сујета.“

Свест о разликовању два света, „оног видљивог, наизглед важнијег али и лажнијег“, и оног невидљивог, „можда битнијег и истинитијег“, имплицитно је или експлицитно присутна дуж целог рукописа. *После руба* јесте покушај да се управо тај невидљиви свет језички *осиџвари* и заснује унутар корица ове књиге. Отуда су Гордићеви фрагменти пуни спонтаних чежњи, жудњи, снова, жеља, као и сензација које су нераскидиви део његовог унутрашњег, невидљивог дела бића. И није то само део идентитета и истине Гордићевог јунака, већ се без сањарија и маште у часовима доколице, против које су листом и Есхил и Вук и Елиот, не би могла поднети „растрежњујућа истина света“.

Притом, Гордићеви фрагменти и мисли меандрирају и умеју изненада да утичу једни у друге, ненадано се додирујући. Тако на другој страници изрони нова, варирајућа мисао о опсесивном сањарењу, које тек „мрски и тесно орочен посао може да потисне“. Ту се види да је за јунака сањалачко биће – иако невидљиво – заправо примарно биће, које се кроз језичку артикулацију обликује, чини стварним и видљивим, сведочећи тиме о унутрашњој тајни имагинације и креативној моћи. Иза такве окренутости Гордићевог субјекта ка невидљивом стоји заправо вера у метафизичку реалност, што је и основна поетичка одлика овог рукописа, али, рекло би се, и укупна истина овог света:

Ако је премоћан гео ѿвој бића и ѿосѿојања у невидљивом и незнаном, зашѿо би у друѿих било друкчије? И зашѿо би у овом шѿо зовемо свеѿом била мања надмоћ нерасвеѿљеној над расвеѿљеним, нейрозирајмо над ѿрозирним?

А онда на крају, после свих покушаја да се дође до одговора, свих запитаности и дилема, слутњи и сазнања, долази се до фрагмента који као да до краја распршује илузију самоспознаје, и где идентитет бића остаје нерешива енигма с призвуком горчине:

Ко си, ко си био, ко си мојао биѿи? Све доѿођено и доживљено, чињено и сањано, сви дани и све ѿдине као да ѿрођоше мимо сржне истѿине, недокучиве а ѿосѿојане. Ни одрасѿања, ни зрења, ни ѿромена! Тајна и себи и друѿима, нейромењив а незнан, као и дубине земље и мора. Или, с мање ѿашеѿике, мрва неоѿкривеној и нейроученој минерала. Тајна и себи и друѿима: увек, у самици без зидова, само са собом ѿрисан – а себи ѿуђ.

Ово је проза у којој јунак у фрагментима трага за одговорима, непрестано запитан над собом и светом, и која је најпосле доследна јер својом фрагментарном структуром, заправо, сугерише распарчаност, нецеловитост, фрагментарност спознаје. С једне стране, ови литерарни сегменти јесу знак те распарчане представе о субјекту и свету, као што су истовремено и напор да се учини и корак ка каквом-таквом обликовању те представе као целине. С друге стране, из тих трагова исповедног, дневничког, аутобиографског, помаља се и идеја Пола де Мана о аутобиографском дискурсу као немогућности закључка и тотализације.

Осим што поседују мудрост и дубину, често и снагу аксиома, Гордићеви фрагменти умеју да буду и духовити, афористични, поетски, или дати у духу парадокса, и управо их ова разноврсност у поступку и стилу чини тако игривим и узбудљивим, продорним и пријемчивим. Ове странице носе са собом спој искуства, отрежњења и накнадних увида, дубину субјекатске спознаје, али и снагу универзалних исказа, и управо то непрестано прожимање субјективног и општег, унутрашњег и спољашњег, видљивог и невидљивог, изражено у присном, подједнако исповедном и контемплативном тону, даје Гордићевом писању ону аутентичну драж и посебност у оквиру савремене српске прозе.

Славко Гордић
ПОСЛЕ РУБА

издавач

Културни центар Новог Сада
Католичка порта 5, Нови Сад
тел: 021 528 972; факс: 021 525 168
e-mail: info@kcns.org.rs
www.kcns.org.rs

за издавача

Бојан Панаотовић

ликовни уредник

Маја Ердељанин

лекџура

Сања Вулетић

корекџура

Мирјана Фрау Гардиновачки

џриџрема

Владимир Ватић

шџамџа

 SAJNOS, Нови Сад
STAMPARIJA

џираж

300 примерака

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.163.41-3

821.163.41-3.09 Gordić S.

ГОРДИЋ, Славко, 1941-

После руба / Славко Гордић. – Нови Сад : Културни центар Новог Сада, 2020
(Нови Сад : Сајнос). – 79 стр. ; 19 см. – (Едиција Џепни анаграм)

Тираж 300. – Стр. 67-79: Средишта Славка Гордића / Џорђе Деспић.

ISBN 978-86-7931-772-8

а) Гордић, Славко (1941-) – „После руба“

COBISS.SR-ID 332695815